

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๕๕

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

สรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ว่า

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๙ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๙ คน โดยมีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๙ ในรายการชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ ซึ่งพรรครวมพลังไทย

จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๕ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๕ พรรคการเมืองไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองไทย จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑. สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางทอน จังหวัดชลบุรี เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒. สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเคียน อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๔. สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลข - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ และไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๔ ปรากฏผลดังนี้

(๑) นางประภาพร รัตนเสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ได้ให้ถ้อยคำว่า นายรัชชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้านเพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมานายรัชชชัย เทียมทัน ได้มารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร รัตนเสนและชาวบ้านมิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิกแต่อย่างใด และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค

(๒) นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลสิม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวัดทานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิด ศรีนารถ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวัจน์ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค

(๓) สอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ญ กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุคใจ โสกันทัต นางกนกวรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสิณี กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการยุบพรรครวมพลังไทย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตรวจคำร้องแล้ว มีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๘ และให้โอกาสพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

พรรคกรรมพลังไทย โดยนายวรวงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ภายในระยะเวลาที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีกำหนด สรุปได้ว่า

(๑) เนื่องจากเอกสารในพรรคกรรมพลังไทยมีเป็นจำนวนมาก บางฉบับผู้ถูกร้องก็ยังไม่เคย เห็นมาก่อน บางฉบับผู้ถูกร้องก็ทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วน จึงเกิดข้อผิดพลาดมากมาย

(๒) ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็นหรือมีเจตนาในการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายวิชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับ นางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวิฑานัง นางสาวอรลัททร สายญาติ นางสลิด ศรีहनรถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ และผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพื่อจัดตั้งสาขาพรรคกรรมพลังไทย ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขา พรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ เลขรับที่ ๑๑๓๗๒ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการ สาขาพรรคเกษตรกรแรงงานไทย ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือ และลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ส่วนเอกสารหนังสือเรื่องจัดตั้ง สาขาพรรค ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ออกโดยนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง

(๓) พรรคกรรมพลังไทยมีคณะกรรมการบริหารพรรคหลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่ จะมีนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงานทนายความวรวงศ์และเพื่อน และสำนักงานทนายความสันติธรรม จึงไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินการของพรรค การที่คณะกรรมการ บริหารพรรคได้ดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ จึงทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหาย ผู้ถูกร้อง มีความประสงค์ขอลดอันดับออกจากความเป็นหัวหน้าพรรคกรรมพลังไทย ซึ่งผู้ถูกร้องจะรีบดำเนินการต่อไป ผู้ถูกร้องจึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรคกรรมพลังไทย

คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ขึ้นไว้ให้ใช้แทน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสามและวรรคสี่ บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

(ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕ วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ โดยบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

อนึ่ง ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังมีได้ตราขึ้นใช้บังคับ มาตรา ๒๕๕ วรรคสาม บัญญัติให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของพรรครวมพลังไทยแล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรครวมพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ....

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเกษตรกรแรงงานไทย ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงชื่อพรรคเป็น พรรครวมพลังไทย ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๘ ปรากฏว่าพรรครวมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๘ และนายทะเบียนพรรคการเมือง ได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ แต่ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและ สอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ปรากฏว่า ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อ ที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับพรรครวมพลังไทย โดยนายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด และขอให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรครวมพลังไทย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรครวมพลังไทย ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง กรณีมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญ จะสั่งยุบพรรครวมพลังไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนด

ห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง มีผลใช้บังคับต่อไป หรือไม่ และจะนำมาใช้บังคับกับการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๘ บัญญัติให้บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๖ ได้บัญญัติให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ จนถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้มีผลใช้บังคับต่อไปและให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ จึงมีผลใช้บังคับต่อไป

ส่วนปัญหาที่ว่า จะนำมาใช้บังคับกับการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เพราะเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองไว้ในมาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ แต่ทั้งสองมาตราจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กรณีตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ในกรณีที่มีเหตุใดเหตุหนึ่งตามวรรคหนึ่งดังนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน (๓) มีการยุบไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่น และ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ คือ ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกและสาขาพรรคภายหลังจัดตั้งพรรคการเมืองภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เป็นต้น ซึ่งการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ นี้มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่มีความร้ายแรงหรือเป็นภัยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น การไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ จึงเป็นการกระทำที่ไม่มีความร้ายแรงถึงขนาดที่จะสั่งให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วย ซึ่งต่างกับเหตุของการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖

ที่บัญญัติว่า หากพรรคการเมืองกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศด้วยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ ซึ่งเห็นโดยชัดแจ้งว่ามีลักษณะเป็นการกระทำที่มีความร้ายแรงหรือเป็นภัยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติไว้ว่า บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้มิได้ เมื่อกรณีนี้เป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรครวมพลังไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ จึงไม่อาจนำประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๕ ข้อ ๓ มาใช้บังคับกับกรณีนี้ ไม่ว่าจะมีการร้องขอให้มีการสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรครวมพลังไทยมาหรือไม่ก็ตาม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายอัคราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายณรงค์ มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรูญ หัตถกรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว

ของศาสตราจารย์ ดร.อัคราทร จุฬารัตน รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง	{	นายทะเบียนพรรคการเมือง	ผู้ร้อง
		พรรครวมพลังไทย	ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๕ คน โดยมีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมา ผู้ร้องได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ในรายการชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ผู้ร้องประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ โดยเมื่อวันที่

๔ กันยายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๔ สาขา คือ ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๓ คน ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเตย อำเภอบางบาล จังหวัดฉะเชิงเทรา เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลข - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

ผู้ร้องได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ และได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ รับฟังได้ว่า นางประภาพร รัตนเสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่า นายชัชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้านเพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมานายชัชชัย เทียมทันมารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร รัตนเสน และชาวบ้านมิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคแต่อย่างใด และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลสิม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวิฑานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิด ศรีนารถ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวังค์ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค การสอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔ จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา

นายเพ็ช กุลติม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาววรรณิกา รัตนเสน นางสุดใจ โสกันซัด นางกนกวรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสิณี กุลติม นายบุญเลิศ กุลติม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุม ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙

ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีมีคำสั่งให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนด คณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณาและการทำงานวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๘ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

ผู้ร้อง โดยนายวรงค์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๙ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญรับไว้ในวันเดียวกัน ภายในระยะเวลาที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีกำหนด ได้ความว่า เนื่องจากเอกสารในพรรคผู้ถูกร้องมีเป็นจำนวนมากบางฉบับผู้ถูกร้องก็ยังไม่เคยเห็นมาก่อน บางฉบับผู้ถูกร้องก็ทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วนจึงเกิดข้อผิดพลาดมากมายในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็นหรือมีเจตนาในการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายวิชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลติม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลัททร สายญาติ นางสลิด ศรีหารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ และผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๙ เลขรับที่ ๓๑๓๓๒ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคเกษตรกรแรงงานไทย ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ส่วนเอกสารหนังสือเรื่องจัดตั้งสาขาพรรค ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม

๒๕๔๘ ออกโดยนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขานุการพรรค ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง พรรคผู้ถูกร้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคหลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่จะมีนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขานุการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงานทนายความวรพงศ์และเพื่อน และสำนักงานทนายความสันติธรรม จึงไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินการกิจการของพรรค การที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้ดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบจึงทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหาย ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ขอลอนตัวออกจากความเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง โดยผู้ถูกร้องจะรีบดำเนินการต่อไป ผู้ถูกร้องจึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรคผู้ถูกร้อง

คดีอยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรครวมพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขา พรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒ และวรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ ระบุไว้ใน (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏ ต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตาม คำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า พรรคเกษตรกรแรงงานไทย ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงชื่อพรรคเป็น พรรครวมพลังไทย ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๘ และผู้ร้องได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ แต่ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการ เลือกกั้วได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ รับฟังได้สอดคล้องกันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงาน การประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับผู้ถูกร้อง โดยนายบรรพตส์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด และขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรครวมพลังไทย จึงรับฟัง ข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ กล่าวคือไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อย ภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง กรณีมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรครวมพลังไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ในปัญหาว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่ที่มีคำสั่งให้ยุบพรรค นั้น ศาลรัฐธรรมนูญจะนำความในข้อ ๓ ของประกาศคณะปฏิรูปฯ ดังกล่าว มาใช้กับกรณีการยุบพรรคผู้ถูกร้องได้หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๐แล้วว่า เหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เป็นกรณีที่ยังไม่มีลักษณะรุนแรงถึงระดับที่จะถูกจำกัดสิทธิทางการเมือง เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ดังนั้น จึงไม่อาจนำประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ มาใช้กับกรณีตามคำร้องนี้ได้

อาศัยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยไว้ จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญควรมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐

ศาสตราจารย์ ดร.อักษราทร จุฬารัตน

รองประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของหม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๕ คน โดยมีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ในรายการชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ ซึ่งพรรครวมพลังไทย จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียน

รับแจ้งการจัดตั้งพรรครวมพลังไทย ตามพระบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ พรรครวมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑. สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒. สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเคียน อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๔. สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลข - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ และไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ ปรากฏผลดังนี้

(๑) นางประภาพร รัตนเสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ได้ให้ถ้อยคำว่า นายรัชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้าน เพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมานายรัชชัย เทียมทัน ได้มารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร รัตนเสนและชาวบ้านมิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิกแต่อย่างใด และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตน ได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค

(๒) นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลสิม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวัดทานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรียญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิด ศรีนารถ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวังค์ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค

(๓) สอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ช กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุดใจ โสกันท์ต นางกนกวรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสิณี กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีมีคำสั่งให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย

พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

พรรครวมพลังไทย โดยนายบรรพต กุลันสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ภายในระยะเวลาที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีกำหนด สรุปได้ว่า

(๑) เนื่องจากเอกสารในพรรครวมพลังไทยมีเป็นจำนวนมาก บางฉบับผู้ถูกร้องก็ยังไม่เคยเห็น มาก่อน บางฉบับผู้ถูกร้องก็ทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วน จึงเกิดข้อผิดพลาดมากมาย

(๒) ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็นหรือมีเจตนาในการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายวิชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับ นางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลลิม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลภัทร สายญาติ นางสลิต ศรีนารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวัจน์ และผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ เลขรับที่ ๓๑๓๗๒ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรค เกษตรแรงงานไทย ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อ ของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ส่วนเอกสารหนังสือเรื่องจัดตั้งสาขาพรรค ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ออกโดยนายบรรพต สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค ผู้ถูกร้อง ไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง

(๓) พรรครวมพลังไทยมีคณะกรรมการบริหารพรรคหลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่ จะมีนายบรรพต สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงานทนายความบรรพต และเพื่อนและสำนักงานทนายความสันติธรรม จึงไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินกิจการของพรรค การที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้ดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องทราบ จึงทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหาย ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ขอลงตัวออกจากความเป็นหัวหน้าพรรครวมพลังไทย ซึ่งผู้ถูกร้อง จะรีบดำเนินการต่อไป ผู้ถูกร้องจึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรครวมพลังไทย

คดีอยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๑ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคกรรมพลังไทยผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

เห็นว่า พรรคเกษตรกรแรงงานไทย ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงชื่อพรรคเป็นพรรคกรรมพลังไทย ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ ปรากฏว่าพรรคกรรมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ แต่ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ปรากฏว่า ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคกรรมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคกรรมพลังไทย

ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุม ไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับพรรคกรรมพลังไทย โดยนายวรพงษ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด และขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรคกรรมพลังไทย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคกรรมพลังไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคกรรมพลังไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองมีผลใช้บังคับต่อไป หรือไม่ และจะนำมาใช้บังคับกับการยุบพรรคการเมือง ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๕ บัญญัติให้ บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๖ ได้บัญญัติให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๑๕

กันยายน ๒๕๔๘ จนถึงวันที่ใช้รัฐธรรมนูญนี้ให้มีผลใช้บังคับต่อไปและให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมาย และชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ จึงมีผลใช้บังคับต่อไป

ส่วนปัญหาที่ว่า จะนำมาใช้บังคับกับการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เพราะเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติ เหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองไว้ในมาตรา ๖๕ และมาตรา ๖๖ แต่ทั้งสองมาตรามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กรณีตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ในกรณี ที่มีเหตุใดเหตุหนึ่งตามวรรคหนึ่งดังนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรค (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง สิบห้าคน (๓) มีการยุบไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น และ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมาย กำหนด เช่น ไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ คือ ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกและสาขาพรรคภายหลัง จัดตั้งพรรคการเมืองภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันเป็นต้น ซึ่งการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ นี้มีลักษณะเป็นการกระทำที่ไม่มีความร้ายแรงหรือเป็นภัยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังนั้น การไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ จึงเป็นการกระทำที่ไม่มีความร้ายแรงถึงขนาดที่จะสั่งให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วย ซึ่งต่างกับเหตุของการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ ที่บัญญัติว่า หากพรรคการเมืองกระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น ประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศด้วยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตาม วิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคง ของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำ การฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ ซึ่งเห็นโดยชัดแจ้งว่ามีลักษณะ เป็นการกระทำที่มีความร้ายแรงหรือเป็นภัยต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขทำนองเดียวกับที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่บัญญัติไว้ว่าบุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้มิได้ เมื่อกรณีนี้เป็นการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ จึงไม่อาจนำประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ มาใช้บังคับกับกรณีนี้ ไม่ว่าจะมีการร้องขอให้มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองไทยมาหรือไม่ก็ตาม

โดยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๓ ข้อ ๑ และฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๑ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองไทย ผู้ถูกร้อง

หม่อมหลวงไกรฤกษ์ เกษมสันต์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของนายสมชาย พงษ์ธา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรคกรรมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคกรรมพลังไทย

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ผู้ร้องประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทยตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๕ คน มีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ และได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ในรายการชื่อพรรค เป็นพรรคผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๕

เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ พรรคเกษตรกรแรงงานไทย ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นพรรคผู้ถูกร้องแจ้งการรับสมาชิกพรรคตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๕,๖๖๑ คน พร้อมทะเบียนสมาชิกพรรคการเมือง (แบบ ท.พ. ๔) และแผ่นซีดีบันทึกข้อมูลสมาชิกให้ผู้ร้องดำเนินการตามกฎหมาย

เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ ผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑. สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒. สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเทียน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๔. สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลข - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี จังหวัดพังงา จังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดเลย ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าว ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

การจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชลบุรี จังหวัดพังงา และจังหวัดพิษณุโลก ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวแล้ว สรุปได้ว่า มีการดำเนินการจัดประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าว และเลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรคจริง

การจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลย ได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง โดยดำเนินการสอบสวน ผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๘ คน ได้แก่

- นางประภาพร รัตนแสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ได้ให้ถ้อยคำว่า นายรัชชัย เทียมทัน ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้านเพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมา นายรัชชัย ได้มารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร และชาวบ้าน

มิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิก และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน รวมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค

- นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลสิม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวัดทานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิต ศรีหนารถ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวังค์ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน รวมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค

นอกจากนี้ได้สอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ญ กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุดใจ โสกันท์ต นางสาวกนกรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสินี กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้สรุปข้อเท็จจริงดังกล่าวเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาให้ความเห็น และคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับทราบตามที่ผู้กำกับดูแลงานด้านกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติเสนอในคราวประชุมครั้งที่ ๑๑๔/๒๕๔๕ (๒๘) เมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ดังนี้

๑. รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓
๒. ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔
๓. ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะที่เป็นผู้ร้องรับทราบถึงกรณีผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้

ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว ผู้ร้องควรยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ พร้อมทั้งแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

๔. ให้สำนักกฎหมายและคดีร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล ปทุมวัน เพื่อให้ดำเนินคดีอาญาแก่นายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา ๑๓๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญา ประกอบมาตรา ๑๖ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑

ผู้ร้องพิจารณาแล้วได้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับทราบดังกล่าว ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่ผู้ร้องประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่เมื่อครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองเพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๑ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคเหนือ ๑ สาขา ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ผู้ร้องจึงขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ผู้ถูกร้อง โดยนายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาสรุปได้ว่า เนื่องจากเอกสารในพรรคมีเป็นจำนวนมาก บางฉบับไม่เคยเห็นมาก่อน บางฉบับทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วน จึงเกิดข้อผิดพลาดมากมาย เรื่องที่ผู้ร้องกล่าวหาผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็น หรือมีเจตนากระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายรัชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ไม่เคยรู้จักกับนางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลภัท สายญาติ นางสลิต ศรีหนารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ และผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔ เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๘ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการ สาขาพรรค

ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง และเอกสาร หนังสือเรื่องจัดตั้งสาขาพรรค ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ออกโดยนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ผู้ถูกร้องมีคณะกรรมการบริหารพรรค หลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่มีนายวรากร เลขาธิการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมแทบทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงาน ทนายความवरพงศ์และเพื่อน และสำนักงานทนายความสันติธรรม ไม่ค่อยมีเวลาดำเนินกิจการของพรรค การที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้ดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ทำให้ ผู้ถูกร้องเสียหาย ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ขอลอนตัวออกจากความเป็นหัวหน้าพรรค ผู้ถูกร้องไม่มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำ ความผิด รายละเอียด เอกสารและพยานหลักฐานต่าง ๆ จะได้เสนอในชั้นพิจารณา ขอให้พิจารณา วินิจฉัยยุบพรรคผู้ถูกร้อง

พิจารณาแล้ว ขณะคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ได้มีประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป คดีจึงอยู่ใน อำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๕ วรรคสาม บัญญัติให้ ในระหว่างที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่งที่กำหนดให้สถานีบัญญัติแห่งชาติพิจารณา และให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับดังกล่าวไว้แล้วเสร็จภายใน ระยะเวลาที่กำหนดนั้นยังไม่มีผลใช้บังคับก็ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคงใช้บังคับต่อไปจนกว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีผลใช้บังคับ ดังนั้น

ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีตาม คำร้องของผู้ร้องที่ขอให้มีการตั้งยุบพรรคผู้ถูกร้องต่อไปได้

ปัญหาต้องพิจารณาวินิจฉัยในประการที่ว่า กรณีมีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ด้วยเหตุที่ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ตามคำร้องของผู้ร้องหรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้องได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อข้อเท็จจริงได้ความตามคำร้องของผู้ร้องประกอบคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องว่า เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคได้เพียง ๓ ภาค คือ ภาคกลาง ๑ สาขา ภาคใต้ ๑ สาขา และภาคเหนือ ๑ สาขา ส่วนการจัดตั้งสาขาพรรคของผู้ถูกร้องที่จังหวัดเหล่านั้น ได้ความจากผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดเลยซึ่งได้รับมอบหมายจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า บุคคลผู้มีรายชื่อและลงลายมือชื่อในรายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวไม่ว่า นางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลัทธ สายญาติ นางสลิด ศรีหารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ช กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุคใจ โสกันท์ นางกนกรรณ สร้อยจันดา นายฉัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสีนิ กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครหรือกรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง

ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมดังกล่าวมิใช่ลายมือชื่อของแต่ละคน ทั้งบางคนที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรคล้วนไม่ทราบว่าตนเองได้รับการเลือกให้ดำรงตำแหน่งนั้น จึงเชื่อได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า รายงานการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวได้ทำขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้ออ้างของนายบรรพตส์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ที่ว่า ผู้ถูกร้องมิได้รู้เห็น และไม่ได้เข้าร่วมประชุมการจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวด้วยนั้น เห็นว่า การดำเนินการจัดให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ถือเป็นหน้าที่อันสำคัญของพรรคการเมืองที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ หากพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการย่อมเป็นเหตุที่จะต้องถูกสั่งให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ยิ่งกว่านั้น ตามมาตรา ๓๐ ก็ยังกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพรรคการเมืองที่จะต้องมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคต่อผู้ร้องด้วย การที่ผู้ถูกร้องปฏิเสธไม่รู้เห็นเกี่ยวกับการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคของตนที่เกิดขึ้นจากการกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวจึงรับฟังไม่ได้

เมื่อการดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคที่จังหวัดเลยของผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในเวลาที่กำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กรณีต้องด้วยเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ตามคำร้องของผู้ร้อง

อนึ่ง เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๕ บัญญัติให้บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๖ บัญญัติรับรองว่า ให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ จนถึงวัน

ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๘) ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใดและไม่ว่าจะประกาศหรือสั่งให้มีผลบังคับในทางนิติบัญญัติ ในทางบริหาร หรือในทางตุลาการ ให้มีผลใช้บังคับต่อไป และให้ถือว่าประกาศหรือคำสั่งตลอดจนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้นไม่ว่าการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งนั้นจะกระทำก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ เป็นประกาศหรือคำสั่งหรือการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มีคำสั่งยุบพรรคการเมือง จึงยังคงมีผลใช้บังคับแม้จะได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้วก็ตาม จึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า เมื่อมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แล้ว จะต้องให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่พรรคการเมืองนั้นถูกสั่งให้ยุบเพราะเหตุที่พรรคการเมืองนั้นกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น แม้ผู้ถูกร้องถูกมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ แต่คำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวก็เป็นด้วยเหตุผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ ที่ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง มิใช่เป็นเรื่องที่ผู้ถูกร้องกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ดังมาตรา ๖๖ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระทำที่

ร้ายแรงถึงกับล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศ โดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ แต่อย่างใด ย่อมไม่อาจมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องตามประกาศ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ดังกล่าวด้วยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยชี้ขาดว่า ให้ยุบพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

นายสมชาย พงษ์ธา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของนายธานีศ เกศพิทักษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ มีคณะกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๕ คน โดยมีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๘ ในรายการชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ และพรรครวมพลังไทย จะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๘ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรครวมพลังไทย ตามพระบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

ปรากฏว่าเมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ พรรครวมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขา พรรครวมพลังไทย จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑. สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒. สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเคียน อำเภอดงตาล จังหวัดมุกดาหาร เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๔. สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลย - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ และไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็น คณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ ปรากฏผลดังนี้

(๑) นางประภาพร รัตนเสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ได้ให้ถ้อยคำว่า นายรัชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้าน เพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมานายรัชชัย เทียมทัน ได้มารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน ของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร รัตนเสนและชาวบ้านมิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิก แต่อย่างใด และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค

(๒) นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลสิม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวัดทานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิด ศรีหนารด ผู้ได้รับเลือกเป็น กรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวัจน์

ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค

(๓) สอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ญ กุลสิม นางสาวกนิษฐากำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาวกรรณิกา รัตนเสน นางสุดใจ โสกันทัต นางกนกวรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสิณี กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนได้ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕

ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีมีคำสั่งให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

พรรครวมพลังไทย โดยนายบรรพตส์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ภายในระยะเวลาที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีกำหนด สรุปได้ว่า

(๑) เนื่องจากเอกสารในพรรครวมพลังไทยมีเป็นจำนวนมาก บางฉบับผู้ถูกร้องก็ยังไม่เคยเห็นมาก่อน บางฉบับผู้ถูกร้องก็ทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วน จึงเกิดข้อผิดพลาดมากมาย

(๒) ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็นหรือมีเจตนาในการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายวิชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวัดทานัง นางสาวอรลัททร สายญาติ นางสลิด ศรีหนารถ นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ และผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ เลขรับที่ ๓๑๑๗๒ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคเกษตรแรงงานไทย ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ส่วนเอกสารหนังสือเรื่องจัดตั้งสาขาพรรค ฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ออกโดยนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขานุการพรรค ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็นไม่ทราบและไม่รับรอง

(๓) พรรครวมพลังไทยมีคณะกรรมการบริหารพรรคหลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่จะมี นายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขานุการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงานทนายความวรพงศ์และเพื่อน และสำนักงานทนายความสันติธรรม จึงไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินกิจการของพรรค การที่คณะกรรมการบริหารพรรคได้ดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ จึงทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหาย ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ขอลอนตัวออกจากการเป็นหัวหน้าพรรครวมพลังไทย ซึ่งผู้ถูกร้องจะรีบดำเนินการต่อไป ผู้ถูกร้องจึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรครวมพลังไทย

คดีอยู่ระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติของ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป คดีนี้จึงอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบของผู้ร้องกับคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยแล้ว โดยประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคดีของผู้ถูกร้อง บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบของผู้ร้อง ซึ่งคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องมิได้โต้แย้งเป็นอย่างอื่น ฟังได้เป็นยุติในเบื้องต้นว่า พรรคเกษตรกรแรงงานไทยซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนแปลงชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย ได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ ปรากฏว่า พรรครวมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ แต่ไม่ได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค เกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ปรากฏว่า ผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรคทุกคนต่างให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครวมพลังไทย และไม่ได้ เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค รวมพลังไทยตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม อีกทั้งลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมล้วนไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับพรรครวมพลังไทย โดยนายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใดกับขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรครวมพลังไทยด้วย ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรครวมพลังไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เนื่องจากไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกพรรคตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่แต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรครวมพลังไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบ

พรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง มีผลใช้บังคับต่อไป หรือไม่ และจะนำมาใช้บังคับกับการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ด้วยเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๘ บัญญัติให้บรรดาการใด ๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวเนื่องกับกรณีดังกล่าวไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าการนั้นและการกระทำนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๖ ได้บัญญัติให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ได้ประกาศหรือสั่งในระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ จนถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้มีผลใช้บังคับต่อไป และให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ จึงมีผลใช้บังคับต่อไป

ส่วนปัญหาที่ว่า จะนำมาใช้บังคับกับการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เพราะเหตุไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๘ ข้อ ๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” ซึ่งจะเห็นได้ว่า กรณีที่จะอยู่ในบังคับแห่งประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ (ฉบับที่ ๒๗) ข้อ ๓ ดังกล่าวต้องเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองที่กระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เท่านั้น แต่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้บัญญัติเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองไว้ในมาตรา ๖๕ และ มาตรา ๖๖ แต่ทั้งสองมาตราจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ กรณีตามมาตรา ๖๕ พรรคสอง กำหนดให้ ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้ในกรณีที่มีเหตุใดเหตุหนึ่งตามวรรคหนึ่งดังนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิก ตามข้อบังคับพรรค (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึง สิบห้าคน (๓) มีการยุบไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น และ (๔) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ คือ ดำเนินการจัดให้มีสมาชิกและสาขาพรรคภายหลังจัดตั้งพรรคการเมืองภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน เป็นต้น ซึ่งการไม่ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ นี้มีลักษณะเป็นการไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองบัญญัติไว้เท่านั้น ซึ่งแตกต่างกับเหตุของการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๖ ที่บัญญัติว่า หากพรรคการเมืองกระทำการล้มล้างการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ ในการปกครองประเทศด้วยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือขัดต่อกฎหมาย หรือความสงบ เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๕๓ ซึ่งเห็นโดยชัดแจ้งว่ามีลักษณะเข้าเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตราต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นอย่างชัดแจ้ง แต่กรณี ของผู้ถูกร้องนั้น เป็นเพียงการไม่ดำเนินการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น หาใช่เป็นการกระทำการ ต้องห้ามไม่ ดังนั้น การที่พรรคผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ จึงไม่อาจนำประกาศ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๕ ข้อ ๓ มาใช้บังคับกับกรณีนี้ ไม่ว่าจะมีการร้องขอให้ มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรครวมพลังไทยมาหรือไม่ก็ตาม

อาศัยเหตุผลดังที่ได้วินิจฉัยมาข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของนายบุรีรักษ์ มาประณีต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕

ข้อเท็จจริงประกอบคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๘ คน โดยมีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่องตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๘ ในรายการชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๘ และตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ปรากฏว่า เมื่อครบกำหนดเวลา

หนึ่งร้อยแปดสิบวัน ในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ พรรครวมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ แต่ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ การจัดตั้งสาขาพรรคดังกล่าวจึงเป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ อันเป็นเหตุให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้ว เห็นว่าเมื่อพรรครวมพลังไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ มีเหตุให้ยุบพรรครวมพลังไทย นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีมีคำสั่งให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณา และการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑๘ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้องเพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

พรรครวมพลังไทย โดยนายบรรพต กุลันสุภา หัวหน้าพรรค ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้รับหนังสือในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕ ภายในระยะเวลาที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีกำหนด สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็นหรือมีเจตนาในการกระทำความผิด ไม่เคยรู้จักประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรครวมพลังไทย ลำดับที่ ๔ แต่อย่างไรก็ดี การดำเนินงานของผู้ถูกร้องส่วนใหญ่ จะมีนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขาธิการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมทั้งสิ้น

พิเคราะห์แล้ว มีปัญหาวินิจฉัยประการแรกว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีนี้หรือไม่ คดีนี้ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีมีคำสั่งให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ จึงเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญซึ่งตั้งขึ้น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง

และต้องพิจารณาโดยอาศัยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งยังมีผลใช้บังคับอยู่ต่อไปตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ แม้ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ จะยกเลิกไป โดยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ก็ตาม แต่มาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกา เป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และตามวรรคสี่บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไปศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยคดีนี้ต่อไปได้

ปัญหาวินิจฉัยต่อไปว่ามีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง และต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคการเมือง ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมือง อย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ๗๓

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒ และวรรคสอง เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏ

ต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง ตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ จึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ โดยดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ข้อเท็จจริงรับฟังได้เป็นยุติตามคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องว่าผู้ถูกร้องมิได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบสี่สาขาในสี่ภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมือง รับผิดชอบการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง กล่าวคือมีสาขาพรรคเพียงสามสาขาในสามภาค กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสองประกอบมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ส่วนปัญหาว่า ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรครวมพลไทยผู้ถูกร้องหรือไม่ นั้น เห็นว่า ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งยุบพรรค ตามประกาศดังกล่าวได้มีการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๖ ว่าบรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่ได้ประกาศหรือสั่งระหว่างวันที่ ๑๕

กันยายน ๒๕๔๕ จนถึงวันที่รัฐธรรมนูญนี้มีผลใช้บังคับ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕) ให้มีผลใช้บังคับต่อไปและให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ต่อมาเมื่อมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ก็ยังมีบทบัญญัติในมาตรา ๓๐๕ ว่าบรรดาการใดๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ว่าเป็นการชอบด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้ง การกระทำที่เกี่ยวเนื่องไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้ จึงเป็นผลให้ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีนี้ด้วย แม้การที่ผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้ จะมีลักษณะเป็นการไม่กระทำการตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ก็เป็นกรณีที่กฎหมายบังคับให้ผู้ถูกร้องมีหน้าที่จะต้องดำเนินการ ดังนั้นการที่ผู้ถูกร้องงดเว้นไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ย่อมถือได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตามความในประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ อย่างไรก็ตาม การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นมาตรการทางกฎหมาย ให้อำนาจในการยุบพรรคการเมืองที่กระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้กรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีโอกาสที่จะกระทำการอันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายซ้ำอีก แต่เหตุที่พรรคการเมืองต้องยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ประกอบมาตรา ๒๕ เป็นเรื่องที่พรรคการเมือง ที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนแล้วไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนที่จะต้องดำเนินการให้พรรคการเมืองมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ยังไม่ถึงขั้นเป็นการดำเนินการทางการเมืองของพรรคการเมืองที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองและการปกครองได้ จึงไม่ต้องตามเจตนารมณ์ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครอง

ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕
ข้อ ๓ ที่จะต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วย กรณีจึงไม่อาจเพิกถอนสิทธิ
เลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องได้

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง
ประกอบมาตรา ๒๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕
มาตรา ๓๕ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐

นายบุรีชัย มาประณีต

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของนายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

ระหว่าง { นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง
พรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า ผู้ร้องรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ มีคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๕ คน โดยมีนายวรพงศ์ กลั่นสุภา เป็นหัวหน้าพรรค และนายวรากร สุวรรณยานนท์ เป็นเลขาธิการพรรค ต่อมา ผู้ร้องมีประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ตอบรับการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคเกษตรกรแรงงานไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ในรายการชื่อพรรคเป็นพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ ซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ อันเป็นวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕

ปรากฏว่า เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

๑. สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๐ หมู่ที่ ๖ ตำบลบางนาง อำเภอบางน้ำดี จังหวัดชลบุรี เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๗ คน

๒. สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองเคียน อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๓. สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓ หมู่ที่ ๓ ตำบลนครไทย อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

๔. สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๓๕๒ ถนนเลข - เชียงคาน ตำบลกุดป่อง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย เลือกตั้งคณะกรรมการสาขาพรรค จำนวน ๕ คน

ผู้ร้องได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ และไม่ได้รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรคและผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ปรากฏผลดังนี้

(๑) นางประภาพร รัตนเสน ผู้ได้รับเลือกเป็นรองประธานสาขาพรรค ให้ถ้อยคำว่า นายรัชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ได้มาพบที่บ้านและให้รวบรวมรายชื่อชาวบ้านเพื่อเป็นสมาชิกพรรค ต่อมา นายรัชชัย เทียมทัน มารับรายชื่อพร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของชาวบ้านไป โดยนางประภาพร รัตนเสน และชาวบ้านมิได้กรอกใบสมัครเพื่อเข้าเป็นสมาชิกพรรคแต่อย่างใด และไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม ลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้เป็นรองประธานสาขาพรรค

(๒) นายบุญชู โสมาศรี ผู้ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสาขาพรรค นายมาวิน กุลติม ผู้ได้รับเลือกเป็นรองเลขานุการสาขาพรรค นางยุพิน ศรีวิฑานัง ผู้ได้รับเลือกเป็นเหรัญญิกสาขาพรรค นางสาวอรลภัส สายญาติ ผู้ได้รับเลือกเป็นโฆษกสาขาพรรค นางสลิติ ศรีหารอด ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นางอุบล แก้วคำ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค นายปรีชา จัมภวังค์ ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการสาขาพรรค ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้สมัครและไม่ได้กรอก

ใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน พร้อมทั้งไม่ทราบว่าตนได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในคณะกรรมการสาขาพรรค

(๓) สอบสวนผู้ที่มีชื่อเป็นผู้ที่เข้าร่วมประชุมจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้อง ลำดับที่ ๔ จำนวน ๑๕ คน ได้แก่ นายแก้ว โสมาศรี นายไพฑูรย์ สร้อยจันดา นายเพ็ช กุลสิม นางสาวกนิษฐา คำมุงคุณ นายพิบูลย์ สร้อยจันดา นางสาววรรณิกา รัตนเสน นางสุดใจ โสกันทัต นางกนกวรรณ สร้อยจันดา นายณัฐวุฒิ รัตนเสน นายเพชร โสมาศรี นายไทย โสมาศรี นางเทียมจันทร์ สร้อยจันดา นางรังสินี กุลสิม นายบุญเลิศ กุลสิม และนางแม่นมาศ รัตนเสน ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ผู้ร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕ ผู้ร้องจึงยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการตั้งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีมีคำสั่งให้รับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามข้อกำหนดคณะกรรมการรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์คณะในการพิจารณาพิพากษา วิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๘ ข้อ ๑๘ พร้อมทั้งมีคำสั่งให้แจ้งผู้ร้องทราบ และส่งสำเนาคำร้องให้ผู้ถูกร้อง เพื่อยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

ผู้ถูกร้อง โดยนายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๘ และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญรับไว้ในวันเดียวกัน ภายในระยะเวลาที่ตุลาการรัฐธรรมนูญประจำคดีกำหนด สรุปได้ว่า

(๑) เนื่องจากเอกสารในพรรคผู้ถูกร้องมีจำนวนมาก บางฉบับผู้ถูกร้องก็ยังไม่เคยเห็นมาก่อน บางฉบับผู้ถูกร้องก็ทำการตรวจสอบไม่ละเอียดถี่ถ้วน จึงเกิดข้อผิดพลาดมากมาย

(๒) ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ผู้ถูกร้องไม่ได้มีส่วนรู้เห็นหรือมีเจตนาในการกระทำความผิด ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนายวิชชัย เทียมทัน ประธานสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ผู้ถูกร้องไม่เคยรู้จักกับนางประภาพร รัตนเสน นายบุญชู โสมาศรี นายมาวิน กุลสิม นางยุพิน ศรีวิฑานัง นางสาวอรลัททร

สายญาติ นางสลิต ศรีหนารต นางอุบล แก้วคำ นายปรีชา จัมภวังค์ และผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุม เพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด เอกสารหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ เลขรับที่ ๓๑๓๗๒ และเอกสารบัญชีรายชื่อคณะกรรมการสาขาพรรคเกษตรกรรมแรงงานไทย ลำดับที่ ๔ (แบบ ท.พ. ๓) หน้า ๑ และหน้า ๒ ไม่ใช่ลายมือและลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง ส่วนเอกสารหนังสือเรื่องจัดตั้งสาขาพรรคฉบับลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ออกโดยนายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขานุการพรรค ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น ไม่ทราบและไม่รับรอง

(๓) พรรคผู้ถูกร้องมีคณะกรรมการบริหารพรรคหลายคน การดำเนินการส่วนใหญ่จะมี นายวรากร สุวรรณยานนท์ เลขานุการพรรค และนายภาณุศักดิ์ ประภาพร ผู้อำนวยการพรรค เป็นผู้ดำเนินการธุรกรรมทั้งสิ้น ผู้ถูกร้องมีอาชีพทนายความ เป็นเจ้าของสำนักงานทนายความวรพงศ์และเพื่อน และสำนักงานทนายความสันติธรรม จึงไม่ค่อยมีเวลาในการดำเนินการของพรรคการที่คณะกรรมการบริหารพรรคดำเนินการธุรกรรมโดยไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ จึงทำให้ผู้ถูกร้องได้รับความเสียหาย ผู้ถูกร้องมีความประสงค์ขอลอนตัวออกจากการเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องจะรีบดำเนินการต่อไป ผู้ถูกร้องจึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรคผู้ถูกร้อง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องของผู้ร้อง รวมทั้งคำชี้แจง แก่ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องแล้ว มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่า กฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้เป็นอำนาจของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งประกอบด้วย ประธานศาลฎีกาเป็นประธาน ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวนห้าคนเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ ศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวนสองคน เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕

เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นรองประธานศาลรัฐธรรมนูญ แต่ให้ผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ได้รับเลือกตามมาตรา ๑๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ คงดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการแต่งตั้งประธานสภาผู้แทนราษฎรและผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปครั้งแรกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ วรรคสามบัญญัติว่า ให้บทบัญญัติมาตรา ๑๕ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ และวรรคสี่บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป และเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้โอนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น

ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๓ ข้อ ๑ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๑ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มีผลใช้บังคับต่อไป และข้อ ๓ กำหนดว่า ในกรณีศาลรัฐธรรมนูญหรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้นมีกำหนด ๕ ปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๙ บัญญัติว่า ภายใต้อำนาจหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งการให้ยุบพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา และมาตรา ๖๕ บัญญัติว่า พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง

ดังต่อไปนี้...(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒ และวรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

กรณีมีปัญหาต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่ เห็นว่า ผู้ร้องรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และยื่นคำร้องเมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ ขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๒๘ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งคณะกรรมการรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณา วินิจฉัยได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ มาตรา ๓๕ และในระหว่างการดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ มีผลบังคับใช้ นับแต่วันประกาศเป็นต้นไป โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และวรรคสี่บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา นี้ดำเนินการต่อไป ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

สำหรับประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๘ หรือไม่ นั้น เห็นว่า พรรคเกษตรกรแรงงานไทยซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นพรรครวมพลังไทย ผู้ถูกร้อง ได้รับจดทะเบียนจัดตั้งเป็นพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘ ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป โดยอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ แต่ปรากฏว่า พรรคผู้ถูกร้องได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค จำนวน ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ ผู้ร้องรับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ลำดับที่ ๒ และลำดับที่ ๓ แต่ไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงและสอบสวนผู้ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการสาขาพรรค และผู้ที่มีชื่อเป็นผู้เข้าร่วมประชุมการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ปรากฏว่า บุคคลดังกล่าวให้ถ้อยคำสอดคล้องตรงกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคผู้ถูกร้อง ไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรคผู้ถูกร้องตามวัน เวลา และสถานที่ที่ระบุไว้ในรายงานการประชุม และลายมือชื่อที่ปรากฏในรายงานการประชุมไม่ใช่ลายมือชื่อของตน ประกอบกับผู้ถูกร้อง โดยนายวรพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรค ยืนยันชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ สรุปว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ แต่อย่างใด ทั้งหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรค ลำดับที่ ๔ และเอกสารที่เกี่ยวข้องไม่ใช่ลายมือ และลายมือชื่อของผู้ถูกร้อง และขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดยุบพรรคผู้ถูกร้อง จึงฟังว่า ผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ โดยไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง กรณีจึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่า ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ ที่กำหนดว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญ หรือองค์กรอื่นที่ทำหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนด ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรค มีผลใช้บังคับต่อไปหรือไม่ และจะนำมาใช้กับการยุบพรรคผู้ถูกร้องที่ต้องยุบพรรค เพราะเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ หรือไม่ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๕ บัญญัติให้บรรดาการใดๆ ที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ว่าเป็น

การขอด้วยกฎหมายและรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการกระทำที่เกี่ยวข้องไม่ว่าก่อนหรือหลังวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ให้ถือว่าชอบด้วยรัฐธรรมนูญนี้และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๖ บัญญัติให้บรรดาประกาศและคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือคำสั่งของหัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองฯ ที่ได้ประกาศหรือสั่งไว้ในระหว่างวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๙ จนถึงวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙) ให้มีผลใช้บังคับต่อไป และให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๙ ข้อ ๓ จึงมีผลใช้บังคับต่อไป และเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว เหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖๖ โดยกรณีมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่มีเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง และ (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ (กรณีกิจการบางลักษณะต้องกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรค การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค การเลือกบุคคลเป็นกรรมการบริหารพรรคฯ แต่พรรคการเมืองไม่ดำเนินการ) มาตรา ๒๖ (กรณีองค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง) มาตรา ๒๙ (กรณีพรรคการเมืองไม่จัดให้มีสมาชิกและสาขาพรรคภายหลังการจัดตั้งพรรค) มาตรา ๓๕ (กรณีหัวหน้าพรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปี) และมาตรา ๖๒ (กรณีพรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคในรอบปี) ส่วนกรณีมาตรา ๖๖ เป็นกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ (๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (๒) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ (๓) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ (๔) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง (กรณีห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรค)

มาตรา ๕๒ (กรณีห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงฯ) หรือมาตรา ๕๓ (กรณีห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลหรือนิติบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยฯ) จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติ ที่เป็นเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง มีลักษณะเป็นการกระทำยังไม่รุนแรง ที่จะเป็นสาเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมือง รวมทั้งการตัดสิทธิในทางการเมือง ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๗ ประกอบกับมาตรา ๖๘ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ส่วนกรณีตามมาตรา ๖๖ เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายห้ามกระทำ ซึ่งเป็นการกระทำที่มี ลักษณะรุนแรงในระดับที่เป็นอันตรายร้ายแรงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข ซึ่งเห็นได้จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ ที่บัญญัติถึงการกระทำลักษณะดังกล่าวไว้ว่า บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้าง การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้มิได้ อันเป็นการกระทำในลักษณะเดียวกับที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ซึ่งเป็นการกระทำที่ต้องห้ามและมีระดับความรุนแรงมากกว่า การกระทำที่เป็นเหตุให้เลิกหรือยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ (๑) (๒) (๓) และ (๕) จึงเห็นว่า การที่ประกาศ คณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ กำหนดว่า กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใด เพราะเหตุกระทำการต้องห้ามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และกำหนดมาตรการบังคับทางกฎหมายไม่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนด ๕ ปี นับตั้งแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น การกระทำอันเป็นการต้องห้ามที่อยู่ในบังคับ ของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗ ข้อ ๓ ดังกล่าวในทางกฎหมายย่อมหมายถึง เฉพาะกรณีการกระทำที่มีระดับความรุนแรงในลักษณะเดียวกันกับที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖๗ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๖ ดังนั้น เมื่อเหตุที่จะสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเหตุตามมาตรา ๖๕

วรรคหนึ่ง (๕) เป็นกรณีที่เกิดขึ้นจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ดังนั้น จึงไม่อาจนำประกาศคณะปฏิรูปฯ ฉบับที่ ๒๗ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ ข้อ ๓ มาใช้บังคับกับกรณีการยุบพรรคผู้ถูกร้องได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญควรมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐

นายเจริญ หัตถกรรม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของนายวิชัย ชื่นชมพูนุท ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๕ ต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคเกษตรกรแรงงานไทย เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ต่อมาวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๕ ได้เปลี่ยนชื่อเป็นพรรครวมพลังไทย ในการจัดตั้งพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” ปรากฏว่าพรรครวมพลังไทยได้แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรครวม ๔ สาขา เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๔๕ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๔ และผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแก้ไขหรือจัดตั้งสาขาพรรคเพิ่มเติมจนกระทั่งถึงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นวันที่ครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคผู้ถูกร้อง ถือได้ว่าพรรครวมพลังไทยผู้ถูกร้องได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองได้เพียง ๓ ภาค เมื่อพรรคผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทกฎหมายดังกล่าว ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ประกอบกับคณะกรรมการเลือกตั้งมีมติให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อให้ยุบพรรครวมพลังไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)

พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ ดังนั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ
รัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรครวมพลังไทย

นายवरพงศ์ กลั่นสุภา หัวหน้าพรรคยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ฉบับลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๕
โดยให้การในทำนองว่ายอมรับผิดตามที่ผู้ร้องกล่าวหา แต่เนื่องจากมีเอกสารของพรรคจำนวนมาก
บางฉบับไม่เคยเห็นจึงมีข้อผิดพลาดมาก หัวหน้าพรรคไม่รู้จักรับผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อจัดตั้งสาขาพรรค
ลำดับที่ ๔ การดำเนินการส่วนใหญ่ของพรรคมีเลขาธิการพรรคและผู้อำนวยการพรรคเป็นผู้ดำเนินการ
ทั้งสิ้น หัวหน้าพรรคไม่ค่อยมีเวลาดำเนินกิจการของพรรคและไม่มีส่วนรู้เห็นกับการกระทำผิดของผู้อื่น
จึงขอให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยุบพรรครวมพลังไทย

ประเด็นพิจารณาเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณากรณีตามคำร้องนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕
มาตรา ๓๕ ได้บัญญัติหลักการไว้ว่า บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ
ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ ประกอบกับประกาศคณะปฏิรูปการปกครองฯ ฉบับที่ ๒๗
ข้อ ๑ กำหนดให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังคง
ใช้บังคับต่อไป ดังนั้นเมื่อมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมืองฯ กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการวินิจฉัยกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมือง
ยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองเนื่องจากพรรคการเมืองใดมีเหตุต้องยุบพรรคตามที่กฎหมายระบุไว้
ขณะที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องคณะกรรมการรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓๕ และเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว บทเฉพาะกาลมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง วรรคสาม
และวรรคสี่ บัญญัติให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว)
พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้บทบัญญัติมาตรา ๓๕
วรรคสอง วรรคสามและวรรคสี่ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช
๒๕๔๕ ยังคงมีผลใช้บังคับต่อไปและบรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะกรรมการ
รัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการต่อไป ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณากรณี
ตามคำร้องนี้ได้

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีเหตุที่จะตั้งยุบพรรคการเมืองหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งนายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ภายในวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๕ อันเป็นวันที่ครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองความถูกต้องของการจัดตั้งสาขาพรรคเพียงสามสาขาในสามภาค ส่วนสาขาที่สี่ไม่รับรอง ประกอบกับหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องยอมรับว่าไม่ได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคให้ครบถ้วนจริงตามที่ผู้ร้องกล่าวหา จึงถือได้ว่าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองให้ครบถ้วนอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาตามบทกฎหมายดังกล่าว กรณีจึงมีเหตุที่จะตั้งให้ยุบพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะตั้งให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

จึงให้ยุบพรรคการเมือง ตามคำร้องขอของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายวิชัย ชื่นชมพูนุท
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ